

«Zaļā aptieka» Preiļos – gadu desmitiem pildot savu misiju

Lidija Kirillova

Kad min vārdus “aptieka” un “farmaceits”, prātā uzplauksnī apmēram tāda aina – milzums pudeliņu, kārbīņu, kolbiņu, pipetiņu, mazmazītiņi svarīni... Tas viss no grāmatās lasītā un vēsturiskās filmās par senākiem laikiem redzētā, jo mūsdienu aptiekas izskatās pavisam citādāk – ar milzumu gatavu medikamentu, uztura bagātinātāju, vitamīnu un dažādu citu preču ķermeņa veselībai un skaistumam. Aptieku piedāvājumi katru dienu “skrien” pretī no televizoru ekrāniem, sarodas pastkastītēs papīra formātā.

Let laiks, viss mainās, tajā skaitā arī aptiekas. Šoreiz ielūkosimies vienā no tām. Tikai jau sākumā gribu uzsvērt, ka šī būs nedaudz citādāka aptieka, kas uztur savu īpašo vēsturisko auru un saglabā priekšrocības, kādu daudziem nav. Tā ir “Preiļu aptieka”, ko vietējie zina kā “zaļo aptieku”. Uz sarunu aicinājam aptiekas vadītāju un farmaceiti ANDRĪDU KOKINU.

Kā jūs pati kļūvat par farmaceiti?

– Tas nebija bērnišas sapnis, taču uz izvēlēto profesiju gāju mērķtiecīgi. Kad pamatskolā sākām mācīties ķīmiju, sapratu, ka man šis priekšmets ļoti patīk. Sāku domāt, kā to ar dzīvi sasaistīt. Pavēdēja ideja, ka mana darba vieta varētu būt aptieka. Izvēle kļuva skaidrāka, kad sāku mācīties toreizējā Preiļu 1. vidusskolā. Klases audzinātāja bija bioloģijas skolotāja Velta Rubene, ķīmiju mācīja burvīgā skolotāja Leontīna Gailīte. Tā ir, ka bērnu nākotni lielā mērā nosaka līdzcilvēki, skolotāji, protams, arī pašam jābūt kāda interese.

Turpinājums bija Rīgas Medicīnas institūts, tagad Rīgas Stradiņa universitātes Farmācijas fakultāte. Toreiz, padomju laikos, tā Latvijā bija vienīgā augstākā mācību iestāde, kur varēja apgūt farmāciju. Studiju gadi pagāja, apgūstot zināšanas par zālēm, to izcelsmi, pētniecību, iedarbību uz cilvēka organismu, lietošanu, izplatīšanu. Mācību process nebija viegls. Vienlaikus bija arī ļoti interesanti un saistoši. Vēl interesantāk kļuva tad, kad sākām apgūt zāļu gatavošanu (zāļu formu tehnoloģiju).

Praksē ļoti vēlējos nokļūt dzimtajā pilsētā. Tā arī sanāca, ka prakse un darba gaitas man saistās ar Preiļiem jau kopš 1984. gada. Visu laiku šajā aptiekā, arī grūto pārmaiņu laikos, ko mūsu paaudzei nācās piedzīvot. Deviņdesmitajos gados gan menedžments, gan loģistika bija bērnu autiņos. Preiļos bijām vienīgā aptieka, paši meklējām piegādātājus, braucām uz Rīgu. Tagad varbūt smieklīgi izklausās, bet, kad parādījās autiņbiksītes mazuļiem un sieviešu higiēnas preces, gara pircēju rinda stāvēja pat ārpus aptiekas telpām.

Ēka, kurā atrodas aptieka, ir īpaša, ar senu vēsturi. Kā jūs to izjūtat?

– Ēkai ir vairāk nekā simts gadu. Aptieka tajā bija arī Latvijas pirmās brīvvalsts gados. Vēlāk, neskatoties uz vēsturiskajiem notikumiem un pagriezieniem, te visu laiku ir bijusi aptieka. Tas mūsu zaļajam namam dod īpašu un pozitīvu auru.

Jau daudzus gadus sadarbojamies ar Homeopātisko aptieku Rīgā. Homeopātija ir alternatīva ārstniecības metode, kas neizslēdz, bet tikai papildina tradicionālās ārstniecības metodes. Tā ir ārstēšana ar preparātiem ļoti mazās

devās, ko sauc par atšķaidījumu. Ne viss ir pieejams, tāpēc apmeklētāji sev nepieciešamos līdzekļus var arī pasūtīt. Mums ir plašs vācu firmas «Heel» produkcijas sortiments.

Homeopātiju sabiedrībā vai nu atzīst vai noliedz. Kāds ir jūsu viedoklis?

– Saka, homeopātija esot kā zāļu piliens Daugavā. Homeopātija ir zinātne, kas Latvijā nopietni attīstījusies jau deviņpadsmitajā gadsimtā. Man patīk homeopātijas pamatprincips – viena un tā pati viela lielā devā organismam kaitē, bet mazā devā – ārstē. Homeopātiskām zālēm nav blakusparādību. Homeopātija tiek pieņemta kā fakts. Ja mikroskopiskās zāļu devas cilvēkiem palīdz, tad to nevajag noliegt.

Pēdējo gadu laikā sabiedrības interese par to palielinās. Tāpat palielinās to ārstu skaits, kuri paralēli pievēršas arī homeopātijai. Protams, klasiskā medicīna vienmēr būs pirmajā vietā.

Ko jūs uzskatāt par farmaceita misiju?

– Jau vēsturiski ir bijis tā, ka farmaceita misija ir pamatzudzums ir zāļu gatavošana. To visu laiku esam darījuši un turpinām arī mēs savā aptiekā. Preiļos tādi esam vienīgie, kas cilvēkos bieži rada izbrīnu. Farmaceitu zināšanas un pieredze ļauj mums būt par tiltu starp ārstu un pacientu. Mums ir savs diezgan plašs pastāvīgo klientu loks, daži pat otrajā un trešajā paaudzē. Tas nav cilvēku kopums, katrs klients ir individuāls un īpašs, tāpēc strādājam ar saviem klientiem un cenšamies palīdzēt, kā mēs to protam un varam.

Mūsu aptiekā zāles var pasūtīt, arī piezvanot pa telefonu, pieņemam individuālus pasūtījumus. Cenšamies strādāt tā, lai cilvēki būtu apmierināti, katrs mūsu klients ir gaidīts.

Farmācijas rūpnīcās gatavoto medikamentu klāsts ir milzīgs. Vai ārstiem patīk tik piņķerīga lieta kā receptu rakstīšana, pēc kā jūs gatavojat kādu mikstūru vai pilienus?

– Skaidrs, ka mēs aptiekā neko nesaceram un neizgudrojam. Receptes konkrētām zālēm izraksta ārsts. Mūsu uzdevums ir, skrupulozi ievērojot visus noteikumus, pagatavot. Klients saņem pēc ārsta receptes izgatavotās zāles, kas ir drošas un pārbaudītas. Tādu ārstu, kuri izraksta aptiekā pagatavojamu zāļu receptes, nav daudz. Daži šo lietu atklāj no jauna. Vairāk tie ir otolaringologi un dermatologi, kuri meklē individuālu pieeju saviem pacientiem. Tā mēs kopā palīdzam cilvēkiem.

«Preiļu aptiekas» farmaceitu kolektīvs – Benita Vociša (no kreisās), Andriņa Kokina un Ingrida Pastare (fotografēšanās brīdī klāt nebija Irēna Brusa)

Iepazīstiniet, lūdzu, ar savu kolektīvu.

– Aptiekā strādā četri farmaceiti un farmaceitu asistenti, zinoši un pieredzes bagāti speciālisti ar iejūtīgu attieksmi pret klientiem un vēlmi palīdzēt, tā teikt, zelta fonds. Mazs un draudzīgs kolektīvs.

Sabiedrībā aptiekārs tiek uzskatīts par tikpat gudru un zinošu kā dakteris. Vai spējat palīdzēt visos gadījumos?

– Bieži ir tā, ka cilvēks ienāk aptiekā, izstāsta savas vainas un lūdz medikamentu, kas viņam palīdzētu. Vienkāršākos gadījumos, protams, varam ko ieteikt, taču, kad kaite ir nopietnāka un nepieciešami receptu medikamenti, iesakām doties pie ģimenes ārsta. Tējas, uztura bagātinātāji, vitamīni pieejami visiem, to lietošana palīdz uzturēt labu veselību. Reizēm kāds ir neapmierināts, ka nepārdozam prasīto, bet, ja tas ir receptu medikaments, tā lietošana ir ārsta kompetencē, un ir vajadzīga ārsta recepte.

Farmaceita profesija ir viena no tām, kas ir stingri reglamentēta. Tā bijis visos laikos un visās aptiekas darba jomās. Mums ir reglamentēti visi noteikumi, kas saistīti ar telpu iekārtojumu, aprīkojumu, personāla kvalifikāciju, zāļu gatavošanu un kvalitātes kontroli. Zāles mēs gatavojam pēc ārstu izrakstītajām receptēm, balstoties uz zāļu gatavošanas noteikumiem. Izgatavotās zāles kontrolējam saskaņā ar priekšrakstiem. Aptiekas svāri tiek regulāri verificēti. Arī biznesa ziņā ir stingri noteikumi. Šobrīd sabiedrībā daudz runā par to, ka zāles ir ļoti dārgas, tādā aptiekas vainīgas, ka liek lielus piecenojumus. Patiesībā aptiekā zāļu piecenojums ir stingri reglamentēts ar Ministru kabineta noteikumiem, kuri, gribu uzsvērt, nav mainījušies kopš 2005. gada. Tādā, ja zālēm pieaug cenas, to nenosaka aptieka, bet gan ražotāji un izplatītāji.

Latvijā darbojas aptieku ķēdes, kas aizņem lielāko daļu tirgus. Vai arī jūs esat kādas ķēdes sastāvdaļa?

– Mūsu «Preiļu aptieka» ir patstāvīgs uzņēmums, kas ir pievienojies neatkarīgo aptieku apvienībai «Aptieka1». Šī apvienība kopš 2004. gada apvieno vairāk nekā simts lielas un mazas neatkarīgas aptiekas Rīgā un citās pilsētās, pagastos un ciemos. Apvienība rada izdevīgus nosacījumus medikamentu un citu preču iegādei, kas savukārt ļauj tos klientiem piedāvāt par izdevīgāku cenu. Esam sadarbības partneri ar kopīgu atlaizņu politiku, kopīgām reklāmas kampaņām. Sadarbojamies arī tehnoloģiju ziņā, neseno nomaiņām jaunās kases sistēmas. Tajā pašā laikā cenšamies pārāk nekomercializēties un saglabāt individuālo pieeju klientiem.

Ir ziemas vidus, izsludināta gripas epidēmija, nekur nav pazudis kovids. Vai jūtat, kā sezonāli mainās klientu plūsma?

– Patlaban ir visai mierīgs periods, taču covidpandēmijas sākumā to noteikti varēja just. Cilvēki bija ļoti satraukti, jo par slimību neko īsti nezinājām. Tagad viss iegājis agrākajās slīdēs, rudenī biežāk prasa imunitāti stiprinošus līdzekļus, ziemā – pretvīrusu preparātus un vitamīnus. Vēl ir jāņem vērā sabiedrības pirktpēja, kas ievērojami atšķiras lielajās pilsētās un lauku reģionos. Reizēm apmeklētāji nāk vienkārši pēc padoma, parunāties, izkratīt sirdi. Īpaši vientuļie seniori, kuri parunājas ar mums, nopērk savus sirds pilienus un dodas mājās smaidīgi, uzklauti un saprasti.

Vai pareizi atceros, ka kādreiz šajā aptiekā vasarās tika pieņemti savāktie ārstniecības augi un visas telpas smaržoja pēc zālītēm?

– Tiesa, tas bija skolas bērnu vasaras brīvdienu uzdevums – vākt ārstniecības augus – un reizē arī iespēja mazliet nopelnīt. Tagad ar ārstniecības augu audzēšanu nodarbojas speciālas saimniecības, mēs iegādājamies jau gatavas vienkāršas un kombinētās ārstniecības augu tējas. Lielākoties tie ir Latvijas ražotāji, piemēram, Dr. Tereško tējas, ZS «Rūķīšu tējas», ZS «Dunduri» tējas, Latvijas farmaceutiskās fabrikas tējas.

Vai jaunieši izrāda interesi par farmāciju un vai būs jauni speciālisti, kas pēc gadiem «Preiļu aptiekā» nomainīs jūs?

– Manuprāt, interese ir pietiekama, taču problēma tā, ka pēc diploma iegūšanas lielākā daļa vēlas dzīvot un strādāt Rīgā un tai tuvākajās pilsētās. Reģioni viņus mazvilina, tomēr nevaru teikt, ka mūsu pilsētas aptiekās nav jaunatnes. Ir gan, ceru, ka arī mums būs jauna maiņa.

Tagad populārs termins ir mūžizglītība. Tas attiecināms arī uz farmaceitiem, jo mācāmies visu laiku – apmeklējām kursu, seminārus, lekcijas, pildām tālākmācības testus, lai pilnveidotu savas zināšanas un būtu lietas kursā par jaunākajām tendencēm. Farmācijā notiek pārmaiņas, ir pētījumi un atklājumi, tāpat mainās medicīnu attieksme pret dažādām medikamentu grupām.

Kā jūs relaksējaties, kad darba diena galā?

– Man patīk apmeklēt kultūras pasākumus: koncertus, teātra izrādes, mākslas izstādes. Kopā ar ģimeni – vīru un trim dēliem – mums ir tradīcija apceļot Latviju. Parasti tās ir nedēļas nogales, varbūt vēl kāda diena klāt. Vislabprātāk braucam uz jūras pusi, ļoti patīk Kurzemes jūrmalas stāvkrasti Jūrkalnē, arī Tūja Vidzemes pusē, īpatnie zvejnieku ciemi. Alūksnes puse ir skaista. Tāpat Latgalē ir vietas – īstas pērles, spēj tik braukt un priecāties.

Kalendārā tikai janvāris, ko novēlat aptiekas apmeklētājiem?

– Rūpējieties par savu, savas ģimenes veselību un esiet veseli! ▣

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». Par projekta raksta «Zaļā aptieka» Preiļos – gadu desmitiem pildot savu misiju» saturu atbild SIA «Vietēja».

MAF
Mediju atbalsta fonds